

2016 - ANUL COȘBUC (XLIII):

„Ca material poetic, Coșbuc e mai românesc decât Eminescu?” –
„Fapte inventate nu cântă și nici nu poate cânta poporul?”

În lucrarea „Coșbuc în căutarea universului liric”, Lucian Valea aduce lămuriri despre existența baladescului coșbucian:

«El e mai aproape de ideea românească. Coșbuc e mai aproape de fenomenele românești.(...)»

În studiul „Sonuri baladești: Coșbuc, Barbu, Jebeleanu” (1976), Ion Negoïtescu arată că baladescul sprinten este specific poeziei coșbuciene. Criticul înțelege prin baladesc sprinten: „goana ritmurilor sacadate sau curgătoare” care: se realizează celular, în onomatopei grele” (...) Opus baladescului sprinten, este baladescul solemn, care imprimă discursului liric o legănare de fluviu și contribuie la sporirea sentimentului de grandoare. (...) Sunetul autentic al lirismului coșbucian îl găsim, mai ales, în baladescul solemn. Versul de 16 silabe, specific românesc, este mai apt să exprime tonalitățile grave, ca și hexametru, de altfel, adaptat magistral, de Coșbuc, prin traduceri sale latine, la spiritul limbii noastre. Din vers epic, caracteristic epopeii, el devine vers liric, baladesc, permițând frazei poetice să-și sporească în- cărcătura de sugestie și ambiguitate (...). Baladescul coșbucian, raportat la cel eminescian ca și la cel modern - Stanca, Doinaș, Ioanichie Olteanu - pare deseori mai artificios, mai elaborat. Cauzele trebuie căutate, în primul rând, în suprasolicitățile metrice și de versificație, care acoperă tonurile interioare și incantația, înlocuindu-le cu virtuozități formale, ce tind să devină, din mijloace, obiective estetice în sine.”>>.

George Coșbuc scria - în 1903 - articolul „BALADELE POPORALE” publicat o singură dată în timpul vieții lui; reproducem - integral - articolul de certă valoare științifică: << Fondul baladelor - sau mai bine al rapsodiilor noastre - este parte mitic, parte tradițional-istoric. Fapte inventate nu cântă și nici nu poate cânta poporul, și astfel nu avem în toată literatura lui nici o rapsodie al cărei subiect să fie o curată născocire a fantaziei, cum sunt subiectele celor mai multe

rapsodii ale literaturii culte. Rapsodiile noastre al căror fond e mitic le avem, mai mult sau mai puțin, asemeni cu ale altor multe popoare indo-germanice, fiindcă sunt un bun comun. Acele cu fond tradițional-istoric sunt și ele de multe ori comune cu ale popoarelor creștine din Peninsula Balcanică, fie că au un fond comun, fie că sunt împrumutări reciproce. Tocmai de aceea e greu să constați originea acestor rapsodii, căci împrumutările s-au făcut și dintr-o parte și dintr-alta, și de multe ori o rapsodie împrumutată s-a reîntors după o anumită vreme iarăși la împrumutător, ca împrumut.

Altele dintre rapsodii cântă fapte din trecutul țării și al poporului nostru, toate învelite în negurile tradiției: fapte de-ale haiducilor, ori de-ale eroilor populari. Acestea sunt specifice ale noastre.

Fondul rapsodiilor ți arată totdeodată și vechimea lor. Cele mai vechi sunt cele cu fond mitic; cele mai tinere sunt ale eroilor populari. Rapsodiile mitice, având elemente păgâne, dovedesc că ele ori sunt din timpurile păgâne, ori din timpurile creștinismului mai de pe la început, când elementele păgâne erau încă nedistruse. În timpurile mai de târziu nu se puteau naște aceste rapsodii, căci elementele păgâne ale fondului lor chiar, dacă n-ar fi dispărut, veneau în conflict cu creștinismul. Așa e bunăoară cununia fratelui cu sora în rapsodia mitică Soarele și Luna, o cununie frecventă în toate credințele popoarelor păgâne; același lucru pe care grecii îl aveau în cununia lui Zeus cu sora sa, Hera. Rapsodiile eroilor populari (haiducii codrilor, Codreanu, Tunsu, Jianul, ori haiducii Dunării, ca Vâlan etc., apoi eroi ca Tudor, în Oltenia, și Iancu, în Ardeal) sunt de pe timpul acestor eroi, cu toate că în ele sunt împletite multe tradițiuni cu mult mai vechi și chiar și elemente mitice care trăiesc răzlețe - fragmentate din cântece dispărute sau sunt \diamond, care se alipesc de colinde, de bocet, de descântec și astfel cutreieră întreaga literatură, și de multe ori le regăsim ca doine.

Între rapsodiile mitice ale timpurilor vechi și cele ale eroilor populari din timpuri relativ apropiate, avem acel strat de rapsodii al căror semn distinctiv este că se regăsesc și la alte popoare balcanice. Așa e rapsodia Mănăstirea Argeșului, pe care o au și săbii, și bulgarii, și grecii, bineînțeles felurind în amănunte și având caractere locale. Astfel e ciclul de rapsodii al Novăceștilor, rapsodia Doncilă etc. Avem deci, cronologiceste, un strat de rapsodii cu fond arian, apoi unul cu fond comun al popoarelor balcanice și în urmă unul specific românesc național. Această grupare se poate cunoaște nu numai din fondul rapsodiilor, ci și din forma poetică a lor și din limbă. Cele vechi mitice sunt întunecate, au de obicei versuri scurte de cinci și șase silabe; expresiunile sunt îndesate și concise. Asonanța e foarte frecventă și, ca un semn caracteristic, fac uz de aliterațiune, un lucru pe care nu-l mai au rapsodiile de mai târziu, iar cele mai moderne nu-l cunosc aproape deloc. Apoi, au multe particularități sintactice, construcțiuni neobicinuite și ieșite din uz, forme gramaticale arhaice și cuvinte neîntrebuințate astăzi. E de necomparat energia versului rapsodiilor vechi cu al celor de mai târziu. Forma rapsodiilor mai moderne este inferioară cu totul din punct de vedere artistic. Versuri fără energie, descrieri întinse și fără putere, prolixitate: acestea sunt caracteristica rapsodiilor mai tinere. Pe când rapsodia veche, cea mitică, este curat epică, are acțiuni strânse și repezi, e întunecată și ca mijloace artistice întrebuințează sunetul, cea mai nouă se pierde în descrieri târzii și răzlețe, e mai senină și iubește culoarea, e cu mult mai subiectivă și lirică. Acest

lucru nu trebuie explicat numai prin faptul spus de unii (dar nu prea dovedit) că epoca de înflorire a poeziei epice populare a trecut, că energia poetică a secat în popor și că tot ce mai produce poporul e poezie lirică. Explicarea este alta: selecțiunea literară. Rapsodiile cari trăiesc din veacuri au avut vreme să lepede tot ce era trecător și nepoetic în ele, așa ca să rămâne numai lamură, au trecut prin <> timpurilor și ale atâtor poeți populari, adevărați poeți, cari le-au dat forme stătătoare. Astfel, adăogind părți poetice și eliminând părți prozaice, toți poeții poporului au conlucrat prin veacuri să ne lase opere atât de desăvârșite pe cât le poate da geniul neamului nostru și timpul>>.

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa on-line:

<http://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2016-anul-cosbuc-xml-ii-ca-material-poetic-cosbuc-e-mai-romanesc-decit-eminescu--fapte-inventate-nu-canta-si-nici-nu-poate-canta-poporul-120656.html>

În: *Tribuna*, 23 octombrie 2016.

The screenshot shows the Tribuna.ro website interface. At the top, there is a navigation bar with links for 'Arhiva', 'Anunturi online', 'Tribuna sporturilor', 'Publicitate', 'Redactia', and 'Tipotrib'. On the right, there are icons for 'E-mail', 'Telefon', and 'Facebook'. The main header features the 'Tribuna' logo in red and the tagline 'Dintotdeauna pentru totdeauna!'. Below the header is a red navigation menu with categories: 'Eveniment', 'Actualitate', 'Stirile de pe strada mea', 'Sport', 'Cultura', 'Sanatate', 'Timp liber', 'Tribuna femeilor', and 'Descopera lumea'. The main content area displays a news article with the title '2016 - anul COȘBUC (XLIII): "Ca material poetic, Coșbuc e mai românesc decât Eminescu?" - "Fapte inventate nu cântă și nici nu poate cânta poporul?"'. To the right of the title are social media sharing buttons for Facebook (0 shares), Twitter (0 tweets), and a 'New' share button. Below the title is a search bar with the placeholder text 'Cautare'. At the bottom of the article preview, there is a date '23.10.2016 23:28', a view count '1598 vizualizari', and a comment count '0 comentarii'.